

Dialog er gensidighed

Af Poul Rude, lektor

Den fremmede, der bor som gæst hos jer, skal være som én af landets egne, og du skal elske ham som dig selv. (3. Mosebog 19,34)

Ordet dialog er blevet lidt af et modeord i disse år. Det betyder, at man støder på det i tide og utide og i alle mulige sammenhænge og i mange betydninger. Når et ord bliver et modeord, opnår det en art fortrolighed, som gør, at det ofte bliver grebet og anvendt, hvor andre ord havde været bedre, mere dækkende, mere præcise. Man siger: ”Jeg håber, vi kan komme i dialog om dette eller hint” og mener: ”Det går galt, hvis vi ikke får genoprettet et godt forhold til hinanden.” Og når udenrigsministeren forleden ”understregede vigtigheden af at fastholde kineserne (dvs. den kinesiske regering) i en dialog”, så var forklaringen, at ”den største forandringskraft i Kina er størst mulig kontakt med omverdenen.”

Dialog er med andre ord et værktøj, som man kan knuse problemer med, overvinde modstand med. Som man kan bruge til at overbevise Kinas magthavere om, at det er god politik at overholde menneskerettighederne. Dialogen er formålsbestemt. Det er resultatet, der tæller. Og dialogen i sig selv er ikke videre interessant.

Når talen drejer sig om forholdet mellem forskellige etniske og religiøse grupper i dagens Danmark forekommer ordet dialog særlig hyppigt, og det har ligefrem vundet hævd i de sammenhænge, hvor man forsøger sig med samtaler på tværs af religionsforskellene. Det er meget naturligt. Vi har fået det udefra, fra lande, der har mange års erfaring for en sameksistens af befolkningsgrupper med forskellig religiøs baggrund. Interfaith dialogue kalder man det hyppigst i England. Men det er som om en vis mistro hænger ved ordet, når aviserne bruger det. Jeg fornemmede selv meget udpræget denne mistro, da jeg læste Kristeligt Dagblads leder i anledning af offentliggørelsen af Islamudvalgets rapport.

Lederskribenten, der så vidt min erindring rækker var identisk med bladets chefredaktør, efterlyste, at Folkekirkens biskopper også angav grænserne for en dialog med islam. At det – med andre ord – klart blev sagt, hvor langt man som kristen kunne gå.

I forhold til den forståelse af ordet dialog, som jeg – og ikke mindst i sammenhæng med min erfaring her i Islamisk-Kristent Studieceter – har, udtryktes der i denne lederartikel i Kristeligt Dagblad en næsten katastrofal misforståelse af, hvad dialog på tværs af religionsforskelle er. Den er ikke en forhandling, der skal føre til enighed og munde ud i en fælles udtalelse. Den er ikke en købslåen, en handel med troselementer til fordel for det hyggelige samvær. Tværtimod.

Dialog er et møde mellem mennesker

Netop et møde, ikke en gåen-forbi; men en stoppen-op, en væren-opmærksom på hinanden. Dialog er gensidighed: gensidig tillid, gensidig respekt, gensidig omsorg – som grundlag for den uforbeholdne åbenhed, opmærksomhed og oprigtighed, der er selve betingelsen for en god samtale. Det er ganske rigtigt store krav, og de opfyldes ikke uden videre. Det er min påstand, at danskere ikke er særlig gode til at tale sammen. Og jeg har i min tid som gymnasielærer kunnet mærke, hvordan samtalen i familien blev en sjælden erfaring hos mine elever. Familiesamtalen er sammen med familiemåltidet på vej ud. Det præger den unge generation.

Gensidig tillid og respekt danner grundlaget for dialogen

Vi har i dagens Danmark ikke tid og tålmodighed til at tale sammen. Og samtale kræver tid, - god tid.

Dialog er, som jeg sagde tidligere, et møde mellem mennesker. Det er ikke islam og kristendom, der taler sammen i vore dialoggrupper, det er mennesker med baggrund i islam, der møder og taler med mennesker, der har deres baggrund i kristendommen.

Hvad fører dialogen til?

Mange vil nok måle dialogens værdi med dens resultat, - for sådan plejer vi at gøre i andre sammenhænge. Men dialogen, som andre menneskelige relationer, unddrager sig en umiddelbar måling på sine resultater. Den har sin betydning og sin værdi i sig selv.

En af mine yndlingsfortællinger i Det nye Testamente er fortællingen om en samtale. En samtale mellem nogle mænd, der er undervejs og som følges ad en mils vej, mens de altså taler sammen. Det er fortællingen om de to disciple, der efter korsfæstelsen og gravlæggelsen og kvindernes fund af den tomme grav er på vej til Emmaus. Chokerede og forvirrede vandrer de afsted, og mens de går, indhentes de af en tredje mand, som slår følge med dem idet han spørger, hvorfor de ser så bedrøvede ud.

Kald det så nysgerrighed, interesse, opmærksomhed eller omsorg. Det er i hvert fald begyndelsen på samtalen. De to svarer, og de svarer med et spørgsmål: ”Jamen, har du da ikke hørt - ?” Og så fortæller de, hvad der er sket i Jerusalem, og hvorfor de er bedrøvede og nu hverken ved ud eller ind. Manden, der har slået følge med de to, lytter, og da de endelig tier, er det ham, der taler. Han tager det op, som de har fortalt, og han viser dem, hvorledes de begivenheder, de har talt om, har en sammenhæng med, hvad de allerede ved – eller burde vide – fra Moses og Profeterne. De to disciple lytter – det at lytte er så vigtigt i en samtale – og da de ankommer til målet for deres vandring, landsbyen Emmaus, indbyder de den fremmede til at blive og spise med dem. Og dér er for mig fortællingens pointe, for da de efter vandringen og samtalen endelig sidder sammen ved bordet, da – står der – åbnes deres øjne og de så hvem han var.

Det var en kendt læge og psykiater, der engang forklarede mig, at det man gør i en samtale, det er, at man går et stykke af vejen sammen. Det er også ofte tilfældet i den form for samtale, der kaldes dialog, - og når den lykkes, ser man hvem hinanden er: mennesker med en tro. Ikke nødvendigvis den samme tro, men fælles i det at være mennesker undervejs.